

Oponentský posudek na diplomovou práci Adély Skálové „A život šel dál: Osudy československých přeživších židů po druhé světové válce“

Adéla Skálová zobrazuje ve své diplomové práci osudy československých židů, kteří přežili druhou světovou válku. Chronologicky je text doveden až do doby porevoluční (1989), což umožňuje sledovat všemožné peripetie, kterými prošlo Československo, a židů v něm. Text se zaměřuje překvapivě více na vztah židů k systému než na každodennost, byť ta je také přítomna.

Autorka využila metody orální historie. Setkáme se s cca dvaceti životními příběhy židů (nebo židů tzv. 1. stupně – dle nacistického klíče), kteří se narodili v Československu. Práce má ale jeden zcela zásadní nedostatek – pro orálně historickou metodu je nezbytná triangulace, neustálé srovnání vyprávění pamětníků s jinými typy pramenů, interpretace a analýza rozhovorů. Nic takové ale v textu nenalezneme, nebo jen ve velmi omezené míře, proto text působí velmi torzovitě a ploše.

Několik příkladů mělkosti textu: „*Vlivem poválečných nálad a představ první poválečné a na dlouhou dobu poslední demokratické volby v květnu 1946 skončily komunistickým vítězstvím. V únoru 1948 pak komunisté převzali v Československu moc.*“ (s. 31) – to je vše, co autorka píše o letech 1945 – 1948. Jako jediná literatura je zde uvedena Cuhřův učební text.

Na straně 45 autorka píše o tom, že se po roce 1968 někteří židé „nechali“ buď vyloučit, nebo vyškrtnout z KSČ – lidé se ale „nenechávali“ vylučovat, nebo vyškrťávat, lidé „byli vylučováni, nebo vyškrťováni“. Mohli o své vůli pouze vystoupit ze strany. Znovu základní literatura (například Maňák) zcela chybí.

Autorka říká (a má v tom pravdu), že o židovském vyhlazování za druhé světové války se v Československu padesátých let mlčelo – v textu ale znovu nenalezneme ani zmínku o autorech, kteří toto začali měnit (především Aškenázy, Lustig, Fuks).

Tento nedostatek relevantních pramenů a literatury (jiné povahy než orálně – historické) z textu činí zajímavé vyprávění, odborný historický text už výrazně méně. Nutno ale na druhou stranu ocenit poctivost při zpracování rozhovorů a jejich výpovědní hodnotu. Text hodnotím jako průměrný a navrhuji **slabší velmi dobrou**.

V Praze dne 13.10.2011

.....
PhDr. Přemysl Houda. PhD.